

SUNUŞ

Medeniyecilikten anayasacılığa geçmek, çok ters, anlaşılmaz, çelişkili bir çizgi çizmek midir, yoksa doğal bir süreç mi?

Muammer Aksoy'un, Hıfzı Veldet Velidedeoğlu'yla birlikte, 1961 Anayasası'nı hazırlamakla görevli İstanbul Komisyonu'nda yer alışından başlayarak bazı zihinleri kurcalayagelmiş olan bu soru, onun ölümünden, daha doğrusu öldürülüşünden sonra büsbütün önem kazanmıştır. Kişiliğin "himaye"sinden kişiliğin "zeval"ine, velâyetten vesayete, mülkiyetten mirasa, alacaktan borca kadar ilk bakışta kamu hukukuyla ve hele anayasa hukukuyla hiç ilgisi yokmuş gibi gözükken alanlarda uzmanlaşmış insanların bir ülkeye egemen siyasal güçlerce oluşturulacak ve geleceğin siyasal güçlerine çerçeve olacak bir metni hazırlamakta görev almasını yadırgayan çoktu.

Muammer Aksoy, gerçekten, gerek o aşamada, gerekse daha sonraki çalışmalarda, hattâ üniversitedeki anayasa hukuku derslerinde, kişiden kalkıp insana, insanlardan kalkıp insan haklarına ağırlık veren yaklaşımla da tanındı.

Böyle bir yaklaşımın, ilk ağızda, "romantik"likle suçlandığı da olmuştur.

Ama, aradan geçen zaman, genellikle "devlet" diyerek başlanan anayasa hukukuna "insan" diyerek başlamanın çok daha doğru olacağını, devletin insan için var olduğunu, insan haklarına dayandığı ölçüde anlam kazandığını ortaya koymuştur. İnsanları devletin "altında" yaşamaya "mahkûm" yığınlar olarak gören, 1982 Anayasası'nın Başlangıç'ında olduğu gibi devleti "kutsal"laştıran, onu her şeyin önüne ve üstüne koyan bir anlayış için, kişiden kalkan, bütün kurumları ve bu arada devleti kişi açısından değerlendiren bir tutum ilk önceleri elbette yadırganacaktı.

Ama artık yadırganmıyor.

Muammer Aksoy'un unutulmazlığı da, yorumak bilmeyen çalışma gücünden, tek başına kaldığı konularda bile direnmeyi başaran şövalyeliğinden, usanmadan sürdürdüğü belgelendirme tutkusundan, özerk radyoy-

la başlayıp ulusal petrole kadar sürdürdüğü büyük davaların dev boyutlarından da önce, galiba bu insan sevgisinden kaynaklanıyor.

Daha doğrusu, insanı herşeyin önüne koyuşundan.

Muammer Aksoy'daki bu temel felsefe, onun rol aldığı her alana, demokrasi mücadelesine, anayasa ve meclis çalışmalarına, adalet kavgalarına ve üniversite öğretimine damgasını vuran bir özellik oldu. Böyle bir insanın yine bir "insan" ya da "insanlar"ca öldürülmesi, gerçekten anlaşılması güç bir çelişki. Nerdeyse, isyan ettirici.

Elinizde tuttuğunuz demet, ona son bir saygı ifadesi olarak, yine bu çeşitli alanların düşünce ürünlerinden derlenmiştir. Bilim adamlarının arkasından böyle demetler derlemek dünya üniversitelerinde hayli yaygın bir gelenek. Ama, bu kez, değerli kalemlerin sundukları demet, bir geleceği yerine getirmekten çok öteye, bir büyük insandan, Muammer Aksoy'dan, insanlık adına hüzünlü bir özür dileyiş anlamını da taşıyor.

Mümtaz SOYSAL

(Haziran 1991)